

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล มครเป็นไทย
สอบ วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๒

๑. เอตถ จ อุทเทสจโร นาม ฐมาจโร ฯ เตน มหาชนุ-
กฏิกายั เยน สิกขาปทานิ ทินฺนานิ อัย ปพฺพชจโร ฯ เยน อุปสมฺปท-
กมฺมวาจา วุตฺตา อัย อุปสมฺปทจโร ฯ โย อุทเทสั ปริปุจฺญั วา เทติ
อัย ฐมาจโรติ วุตฺตํ ฯ

ยสฺส ปน สนฺติเก อุกกุฏิกั นิสิตฺวา ภิกฺขุณา อาจโร เม ภาณเต
โหหิ อายสฺมโต นิสฺสาย วจฺจามิตฺติ ติกฺขตฺตํ วตฺวา นิสฺสโย กหิโต อัย
นิสฺสยจโร นาม ฯ

อนฺเตวาสิกสทฺธิวาทิกาติ เอตถ ปน ยสฺส สนฺติเก สามณฺเณเรน
เจว อุปชฌั กเหตุวา อุปสมฺปนฺนภิกฺขุณา จ อุปชฌาโย เม ภาณเต โหหิติ
วตฺวา นิสฺสโย กหิโต โส เตสํ อุปชฌาโย เต ตสฺส สทฺธิวาทิกา ฯ
อนฺเตวาสิกา ปน อาจริยวเสน จตุพฺพิธา ปพฺพชฺชนฺเตวาสิกโก
อุปสมฺปทฺนฺเตวาสิกโก นิสฺสยฺนฺเตวาสิกโก ฐมฺมฺนฺเตวาสิกโก จาติ ฯ ปเรน
กตสฺส อุปการสฺส อนฺรูปฺปวตฺตินฺติ อิทนฺตุ ติกงฺกุตฺตรวณฺณนํย สเมติ ฯ

ตตถ หิ กตณฺณกตเวทิติ อิมินา มยฺหํ กตฺนฺติ เตน กตกมฺมํ
ณตฺวา วิทิตํ ปากฺกั กตฺวา ปฏิกฺกณฺนํคฺคโลติ วุตฺตํ ฯ ปเรน กตสฺส
อุปการสฺส อนฺรูปฺปวตฺตึ อตฺตนิ กตํ อุปการํ อุปการโต ชานนฺโต
เวทียนฺโต กตณฺณกตเวทิติ อาห อิมินา มยฺหํ กตฺนฺติอาทินฺติ ตฎฎีกา ฯ

การณณ วินา ปวตฺตหิตจิตฺโต อการณฺวจฺจโล ฯ อนาคตมฺปิ
ปโยชนํ อเปกฺขมาโน ปุริมกฺคหิตํ ตํ กตํ อุปาทาย กตณฺณเวย นาม
โหติ น ปุพฺพการิติ อาห กริสฺสติ เมติอาทินฺติ ปุคฺคกตปฺปณฺณตฺตฎฎีกา ฯ

๒. นิจกุลปจฺจาสาธาติอาทิเกณ คเมณ ยุตฺโตติ คโม ฯ กายทฺถจฺริตาทีหิ
 ปุณฺ นิริยตมฺปคฺคณโต ตมปรายโน ฯ อิติ อุภเยนาปิ ขนฺธตโม ว กถิโต
 โหติ ฯ อทฺธมฺกุลปจฺจาสาธาติอาทิเกณ โชตินา ยุตฺโต โชติ อาโลกภูโตติ
 วุตฺตํ โหติ ฯ กายสุจฺริตาทีหิ ปุณฺ สกฺขุปฺปตฺติโชติภาวูปคฺคณโต โชติปรายโนติ
 โกสลสํยุตฺเต ตตฺติยวคฺคณณนา จตุกกงฺกุตฺตเร ทฺติยปณฺณาสกฺคณณนา จ ฯ

นิจกุลปจฺจาสาธาติอปปกาสภาวเณ คโม วิทยาติ คโม ฯ เตน
 คเมณ ยุตฺโตติ คโม ปุคฺคโล ฯ วุจฺจติ หิ คํโยคโต ปุคฺคลสฺส ตพฺโพหาโร
 ยถา มจฺเจรโยคโต มจฺเจโรติ ฯ ตสฺมา คโมติ อปปกาสภาวเณ คโมภูตํ
 อนุธการํ วยิ ชาโต อนุธการาวคฺคํ วา ปตฺโตติ อตฺโถ ฯ วุตฺตลภขณํ
 ตมเมว ปรี ปรีโต อยํ คติ นิฏฺฐา เอตฺตสฺสาติ ตมปรายโนติ ฯ อุภเยนาปิ
 คมคฺคหณเณ ขนฺธตโม ว กถิโต น อนุธการตโม ฯ ขนฺธตโมติ จ
 สมฺปตฺติรหิตา ขนฺธูปฺปตฺติเยว ทฺฐทฺทฺวา ฯ อทฺธมฺกุลปจฺจาสาธา-
 ตาธิปปกาสภาวเณ โชเตตฺติติ โชติ ฯ เตน โชตินา ยุตฺโตติอาทิ สพฺพํ
 วุตฺตนเณ เวทิตพฺพนติ ตฺถฎฺฐิกา ฯ คโม โชติปรายโน ปุณฺณผลํ อนุปชีวนโต
 เอว ปุณฺณานิ กโรตฺติติ ปุพฺพการีติ วุตฺโตติ ปุคฺคลปฺปณฺณตฺติฎฺฐิกา ฯ

ปุณฺณผลํ อนุปชีวนโต กตณฺณูปกฺเข ติฏฺฐตฺติติ วุตฺตํ ปุณฺณผลํ
 อนุปชีวนโตติ อนุฎฺฐิกา ฯ ตถา ทฺถกฺกุตฺตรฎฺฐิกา ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล มคอเป็นไทย

๑. ก็บรรดาอาจารย์ ๔ ประเภทนี้ อาจารย์ผู้สอนธรรม ชื่อว่า อุทเทศอาจารย์ ฯ เหตุนี้ ในฎีกาหาชั้นธกะพระฎีกาจารย์ จึงกล่าวไว้ว่า อาจารย์ผู้ให้สิกขาบททั้งหลาย นี้ชื่อว่า ปัพพชาจารย์ ฯ อาจารย์ผู้สวดกรรมวาจาในการอุปสมบทนี้ชื่อว่า อุปสัมปทาจารย์ ฯ อาจารย์ผู้ให้อุทเทศหรือปริปุจฉานี้ชื่อว่า ธรรมาจารย์ ฯ

ส่วนอาจารย์ผู้ที่ภิกษุนั่งกระโห่งในที่ใกล้ กล่าวถือนิสัย ๓ ครั้งว่า ท่านผู้เจริญ ขอท่านจงเป็นอาจารย์ของผมผมจะอยู่อาศัยท่านผู้มีอายุ นี้ชื่อว่า นิสสยาจารย์ ฯ

ก็ในคำว่า อนฺเตวาสิกสทฺธิวิหาริกา นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังนี้ สามเณรและภิกษุผู้ถือพระอุปัชฌาย์อุปสมบท กล่าวถือนิสัยในสำนักของภิกษุใดว่า ท่านผู้เจริญ ขอท่านจงเป็นอุปัชฌาย์ของผม ดังนี้ภิกษุนั้น ชื่อว่าเป็นพระอุปัชฌาย์ของสามเณรและภิกษุเหล่านั้น เธอเหล่านั้น เป็นสัทธวิहारิก ของภิกษุผู้พระอุปัชฌาย์นั้น ฯ ก็อันเตวาสิก มี ๔ ประเภท ด้วยสามารถอาจารย์ คือ ปัพพชฺฌนเตวาสิก ๑ อุปสัมปทฺนเตวาสิก ๑ นิสสยฺนเตวาสิก ๑ รัหมันเตวาสิก ๑ ฯ ส่วนคำว่า อันเป็นไปสมควรแก่อุปการะที่คนอื่นทำแล้ว นี้ย่อมสมด้วยอรรถกถาติกนิบาต อังคุตตรนิกาย ฯ

จริงอยู่ ในอรรถกถาติกนิบาต อังคุตตรนิกายนั้น ท่านกล่าวว่า บุคคลผู้รู้กรรม อันบุพพการีนั้นทำแล้วว่า คนนี้ทำอุปการะแก่เราแล้วทำให้เขาารู้คือให้ปรากฏ กระทำตอบแทน ชื่อว่า กตัญญูกตเวทิตี ฯ

ฎีกาติกนิบาต อังคุตตรนิกายนั้นว่า บุคคลผู้รู้อยู่ ให้ผู้อื่นรู้อยู่ซึ่งอุปการะที่บุพพการีทำในตน โดยความเป็นอุปการะ อันเป็นไปสมควรแก่อุปการะที่ผู้อื่นกระทำแล้ว ชื่อว่า กตัญญูกตเวทิตี เหตุนี้ท่านจึงกล่าวคำว่า อิมินา มยุหํ กตํ เป็นต้น ฯ

ฎีกาบุคคลบัญญัติว่า บุคคลผู้มีจิตประกอบด้วยความเกื้อกูลซึ่งเป็นไป
เว้นจากเหตุ ก็ชื่อว่า อการณจุลโล (ผู้แผ่แผ่โดยไม่มีเหตุ) ๑ บุคคลผู้ไม่เพ่ง
ประโยชน์แม้เป็นอนาคต ชื่อว่ากตัญญุบุคคลเหมือนกัน (แต่) ไม่ชื่อว่า
บุพพการี เพราะเทียบเคียงอุปการะที่เขาทำแล้วนั้น อันตนได้รับในก่อน
เหตุ นั้น ท่านจึงกล่าวคำว่า **กิริสฺสติเม** เป็นต้น ๑

๒. อรรถกถาติยวรรค ในโกสลสังยุต และอรรถกถาทุติยปิณฑาสกั
ในจุลกกนิบาต อังคุตตรนิกายว่า บุคคลชื่อว่า **ตโม** เพราะประกอบด้วยความมืด
มีเกิดในตระกูลต่ำในภายหลังเป็นต้น ๑ ชื่อว่าเป็นผู้มีความมืดเป็นที่ไปใน
เบื้องหน้า เพราะเข้าถึงความมืดในนรกอีก ด้วยกายทุจริตเป็นต้น ๑ ความมืด
แห่งชั้นนั้นเอง พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ด้วยบทแม่ทั้ง ๒ ด้วยประการฉะนี้ ๑
บุคคลผู้ประกอบด้วยความรุ่งเรือง มีเกิดในตระกูลมั่งคั่งในภายหลังเป็นต้น
ชื่อว่า **โชติ** มีคำอธิบายว่าเป็นผู้สว่างไสว ๑ ชื่อว่าเป็นผู้มีความรุ่งเรืองเป็นที่ไป
ในเบื้องหน้าเพราะเข้าถึงความรุ่งเรือง คือเข้าถึงสวรรค์อีก ด้วยกายสุจริต
เป็นต้น ๑

ฎีกาติยวรรค ในโกสลสังยุตเป็นต้นนั้นว่า ชื่อว่า เป็นผู้มืดเพราะ
เป็นผู้ราวจะว่ามีมืด เพราะความไม่ปรากฏเหตุมีเกิดในตระกูลต่ำในภายหลัง
เป็นต้น ๑ บุคคลชื่อว่า มืด เพราะประกอบด้วยความมืดนั้น ๑ ก็ท่านกล่าว
โวหารว่ามีคนนั้น ของบุคคลเพราะประกอบด้วยความมืดนั้นเหมือนอุทาหรณ์ว่า
บุคคลชื่อว่ามีความตระหนี่ เพราะประกอบด้วยความตระหนี่ฉะนั้น ๑
เพราะเหตุ นั้น บทว่า **ตโม** จึงมีเนื้อความว่า เป็นเหมือนอันธการอันเป็นความ
มืด เพราะความไม่ปรากฏ หรือว่า ถึงความดั่งลงในความมืด ๑ ชื่อว่า
เป็นผู้มีความมืดเป็นที่ไปในเบื้องหน้า เพราะความมืดอันมีลักษณะดังกล่าว
แล้วนั้นเอง เป็นที่ไป คือ เป็นทางที่ไป ได้แก่เป็นที่ดั่งลงในเบื้องหน้า คือข้าง
หน้าของเขา ดังนี้แล ๑ ด้วยคมศัพท์แม่ทั้ง ๒ พระอรรถกถาจารย์
กล่าวความมืดแห่งชั้นเท่านั้น มิได้กล่าวความมืดคืออันธการ ๑ อนึ่ง ในบท
ว่า **ขนฺธตโม** นี้ พึงเห็นความเกิดแห่งชั้นที่เว้นจากการเข้าถึงนั่นเอง ๑ บุคคล

ชื่อว่า โขติ เพราะย่อมรุ่งเรือง โดยความปรากฏเหตุมีเกิดในสกุลมั่งคั่ง
ในภายหลังเป็นต้น ๆ คำทั้งหมดเป็นต้นว่าประกอบด้วยความสว่างนั้น
พึงทราบโดยนัยที่กล่าวแล้ว ๆ

ฎีกาบุคคลบัญญัติว่า บุคคลผู้มีค(มา) มีสว่างเป็นที่ไปในเบื้องหน้า
ไม่อาศัยผลบุญเป็นอยู่เลย ทำบุญทั้งหลาย เหตุนั้น ท่านจึงกล่าวว่า **บุพพการี** ๆ

อนุฎีกาว่า ผู้อาศัยผลบุญเป็นอยู่ ตั้งอยู่ในฝ่ายกตัญญู เหตุนั้น
พระฎีกาจารย์ จึงกล่าวว่า **บุญผล อนุปชีวนุโต** ๆ ฎีกาทุกนิบาตอังคุตตร-
นิกาย ก็เหมือนกัน ๆ